

Op **zondag 12 september 2010** wordt al voor de 22ste keer **Open Monumentendag** gevierd in heel Vlaanderen. Tijdens deze editie zijn **de vier elementen** het thema van het feest.

Water, vuur, aarde en lucht hebben onmiskenbaar een grote invloed gehad op de manier waarop de mens en z'n omgeving zich doorheen de geschiedenis hebben ontwikkeld. En het zijn de ontelbare getuigen en sporen van de haat-liefdeverhouding tussen mens en elementen die tijdens deze editie van Open Monumentendag centraal staan.

Maar liefst **210 deelnemende steden en gemeenten** (en dat zijn er 15 meer dan de voorbije editie) zetten de deuren van hun patrimonium open voor het grote publiek.

In de oudheid werden aan deze vier elementen mythische krachten toegekend. Zij lagen volgens de overlevering aan de basis van het universum. Hierover kan zonder twijfel worden gediscussieerd.

Wat wel vaststaat, is dat de vier elementen een cruciale rol hebben gespeeld in de ontwikkeling van de mens en z'n omgeving. De primitieve mens leefde met de elementen zoals ze zich voordeden, zonder meer.

Toen nederzettingen ontstonden, was de mens genoodzaakt om te leven met en te strijden tegen de elementen: drooglegging van poelen en moerassen, het bouwen van dijken, beplanting tegen de wind, aanpassen van teelten aan de grondsoort,.... Naarmate dorpen uitdeinden en gemeenschappen zich meer en meer organiseerden, evolueerde ook de relatie van de mens met de vier elementen: platgetreden paden en karrensporen groeiden uit tot snelwegen, kanalen werden gegraven voor efficiënt vrachtvervoer over het water, steenkool werd ontgonnen als bron van energie, parken aangelegd ter verstrooiing van arm en rijk, ...

Tijdens deze editie van Open Monumentendag staat deze verbondenheid van de mens en de elementen in al haar gedaanten centraal. Soms harmonieus, dan weer vijandig en explosief... De sporen zijn heel divers en erg verrassend.

Meer dan tijdens de voorbije 21 edities zullen dit jaar landschappen aan bod komen in het Programma.

Het hele Open Monumentendagprogramma kan u vinden in de **Monumentenkrant** die vanaf begin augustus verspreid wordt via de Lijnwinkels, Toeristische diensten, VVV's, bibliotheken, Standaard Boekhandels en Fnac-filialen. Eveneens vanaf begin augustus kan u het programma online raadplegen op onze website www.openmonumenten.be.

PROGRAMMA ERPE-MERE :

- Openstelling Kruiskoutermolen, Schoolstraat te Mere

- Openstelling Watermolen Ten Broeck, Wilgendries 4 te Mere

- Openstelling Watermeulen Ottergem, Ruststraat 10 te Ottergem

- Wandeling doorheen het natuurgebied 'Honegem' te Erpe
- Wandeling doorheen het natuurgebied 'Den dotter' te Aigem
- Openstelling Pastorie Erpe met tentoonstelling van de mooiste Kerkarchiefstukken

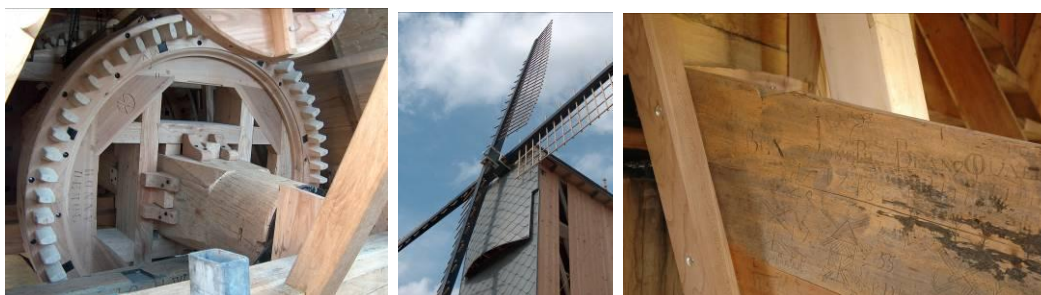
KRUISKOUTERMOLEN

Adres: Schoolstraat te Mere

Openingsuren: 10.00 uur tot 18.00 uur

Eigenaar: Gemeentebestuur Erpe-Mere

Molenaars: Eddy De Saedeleer
Johan De Punt
Hans De Schrijver
Jan De Bou
Willy Rottiers

Deze vroegere Jezuïetenmolen stond tot 1921 in Nieuwerkerken (Aalst). Daar werd hij al vermeld in 1384. Deze imposante windmolen werd door molenaar Jozef Van der Haegen ontmanteld en in 1921-1922 verplaatst naar Mere. De staakmolen is van het zeldzame type driezolder. De molen heeft drie koppels maalstenen aangedreven door drie kamwielen op de molenas. Vroeger was de molen uitgerust met een steekstaart.

De Kruiskoutermolen is als monument beschermd sinds 1956. In 1962 werd de molen, na een grondige restauratie feestelijk weer in werking gesteld. Ingevolge stormschade in 1972 moest de werking definitief gestaakt worden. Het geleidelijk verval zette zich in. Na een jarenlange procedure kon de gemeente Erpe-Mere de molen in eigendom verwerven.

De restauratiewerken werden in 2004 gestart. De molen werd plechtig ingedraaid op 3 juni 2006.

WATERMOLEN TEN BROECK – MERE

Adres: Wilgendries 4 – 9420 Erpe-Mere

Openingsuren: van 13.30 uur tot 18.30 uur

Eigenaar: Dhr. Eric Ghysbrecht

De Watermolen dateert uit de 18de eeuw of volgens andere bronnen zelfs uit de 16de eeuw.

De industriële maalderij, een gebouw dat 5 verdiepingen telt, een blikvanger in het landschap dateert uit de 20ste eeuw.

De watermolensite wordt vervolledigd met een molenhuis en een grote schuur, een restant van een gesloten molenhof.

In 1902 werd een stoommachine met schoorsteen geplaatst. Het gebouw werd in 1929 uitgebreid en kreeg een nieuwe toegangsweg.

Tot in 1975 bleef de molen in werking. Daarna werd het ijzeren bovenslagrad nog wel eens gebruikt als aandrijving van een steekpomp. Er is nog één steenkoppel intact aanwezig. In het begin van de jaren 1980 werd het molengebouw tje, dat een aanhangsel vormt van het woonhuis, voorzien van een nieuwe gevel, zodat het oorspronkelijk uitzicht verloren ging. Het gebouw verkeert in goede staat maar het bovenslagrad is sterk aangetast door roest. Op 17 februari 1994 werd de molen beschermd als monument en samen met zijn omgeving als dorpsgezicht.

Daarenboven werd op 5 november 2004 de vallei van de Molenbeek als landschap beschermd. De huidige eigenaar, Eric Ghysbrecht, kocht de molen in 1994 en renoveerde de gebouwen.

In 2008 opende hij de drank- en eetgelegenheid 't Hof schuurke.

WATERMEULEN – OTTERGEM

Adres: Ruststraat 10 – 12

Openingsuren: 14.00 uur tot 17.00 uur

Eigenaar: Mevr. Vandenbogaerde Eveline

De molen is als graanwatermolen vermoedelijk opgericht in 1660. Over de periode van voor 1800 zijn echter weinig gegevens bekend.

Omstreeks 1800 was ene heer Cans, rentenier te Aalst, eigenaar. Vanzelfsprekend werd de molen verpacht. Kort na 1800 wisselde 'De Watermeulen' regelmatig van eigenaar en molenaar. Reeds voor 1845 was Karel Gijssels eigenaar-molenaar en zijn nakomelingen zouden dit blijven tot in 1902.

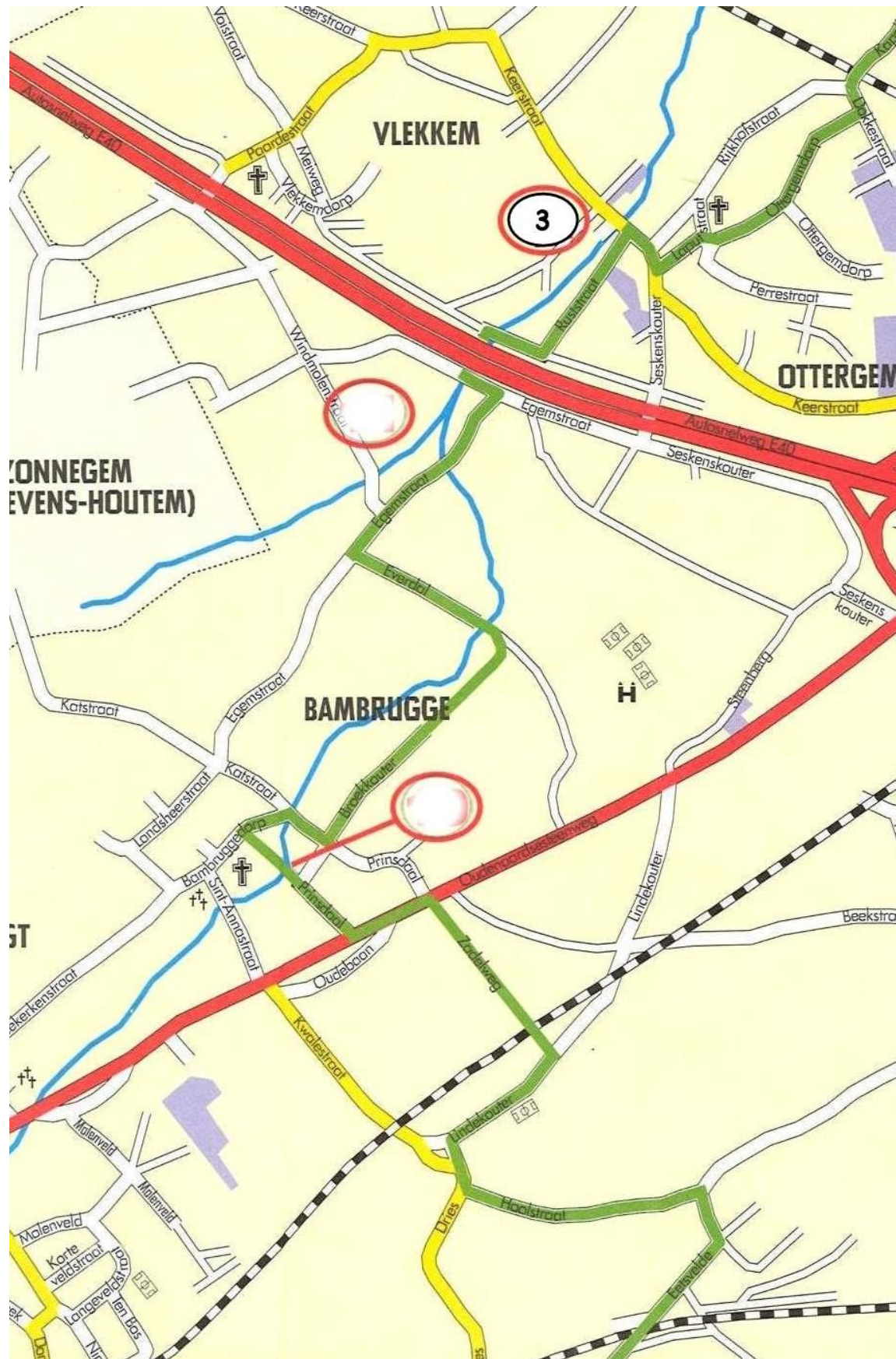
In 1870 werd de kleine watermolen ingrijpend verbouwd, uitgebreid en voorzien van een oliemolen. Waar mogelijk was, werden de houten onderdelen vervangen door metaal, inbegrepen het waterrad. Tevens werd een stoommachine geplaatst, waarvan de indrukwekkende schoorsteen nog getuige is. Na twee verkopen kwam in 1921/1922 de molen in handen van Frans Van Wassenhove-De Smet. Een gedeelte van het complex werd afgebroken en in 1927 werd het noordelijke gedeelte ingericht als molenaarswoning. De molenaarsknecht betrok dan het oorspronkelijke molenaarshuisje.

Kort voor de Tweede Wereldoorlog woonden er acht mensen in dit gebouwtje! Omstreeks 1935 bouwde Frans Van Wassenhove een nieuwe woning tegenover de molen. Tijdens de Tweede Wereldoorlog stortte de vroegere woning in en werd deze heropgebouwd en ingericht als magazijn (1953).

In 1934 legde de molenaar zicht toe op bloemmalen, wat mogelijk was door de plaatsing van een heuse bloemmolen (Type Midget), aangedreven door een diesel-, later elektromotor. In 1957 werden zoon René en Julia Van Wassenhove -Faket eigenaar. Julia vervulde de taak van molenaar, terwijl haar echtgenoot zich toeleegde op aanvoer en vervoer van granen en verkoop van meststoffen en veevoerders. Haast vanzelfsprekend werd het bedrijf gecombineerd met een boerderijuitbating.

In 1989 werd het malen van bakmeel en -bloem definitief stopgezet. Voedergranen bleef men echter malen, op waterkracht.

In 1995 werd de molen overgedragen aan de huidige eigenaar. 'De Watermeulen' zal zijn maalfunctie ten volle blijven behouden en in fases worden gerestaureerd.

NATUURWANDELING HONEGEM - ERPE

Gidsbeurt door Peter D'Hondt.

Honegem – Turfputten

Vertrekuur: 14.00 uur

Vertrekplaats: Gasthof 'Ter Vaerent' – Keiberg 71a – 9340 Lede

Aantal kilometers: 5 a 6 kilometer

Het beschermde landschap heeft een oppervlakte van ca.106 ha en is te omschrijven als de vallei van de Dorebeek en de Molenbeek. Het gebied is licht golvend en vertoont wat het bodemtype betreft, een grote verscheidenheid.

Nagenoeg centraal liggen de Honegemse turfputten te Erpe. Na generaties op ambachtelijke wijze te zijn ontgonnen, ontstond rond de nog steeds zichtbare putten een uniek moerasgebied. Het hele gebied ademt een bijna onwaarschijnlijke rust uit. Sommige delen zijn nog afgezoomd met knotwilgenrijen of gevarieerde houtkanten. Binnen Honegem vinden een aantal zeer typische, soms zelfs uitzonderlijke, dieren en planten een stekje. Op het vlak van de amfibieën heeft Honegem een reputatie: het is een uniek gebied in Vlaanderen door de aanwezigheid van, naast kikkers en padden, alle vier de soorten watersalamanders, waaronder de spectaculaire Kamsalamander.

De Honegemse turfputten zijn in volle zomer ook dé plaats voor de tot de verbeelding sprekende waterjuffers en libellen.

NATUURWANDELING DEN DOTTER - AAIGEM

Gidsbeurt door Hilde De Rouck.

Landschappelijk en culturele wandeling

Bij slecht weer zijn laarzen of stevig schoeisel aan te raden.

Vertrekkuur: 14.00 uur

Vertrekplaats: Gotegemmolen, Gotegemstraat 1 te 9420 Erpe-Mere

Aantal kilometers: 5 a 6 kilometer

Toegankelijk voor kinderwagens/rolstoel

Den Dotter is een 250 ha groot natuurgebied dat zich uitstrekt over Aaigem (Erpe-Mere) en Heldergem (Haaltert). Het is een drassig gebied met centraal gelegen de Molenbeek, zo genoemd om de talrijke watermolens die er destijds actief op waren.

De wandeling tgv Open-Monumentendag start aan de oude watermolen te Gotegem. Tevens maakt men kennis met de grillige loop van de beek en een weelderige fauna van meer dan 300 soorten planten. Een verharde weg die dwars door het gebied loopt, voorkomt natte voeten bij wandelaars.

Het beheer houdt zich hoofdzakelijk bezig met het rooien en herplanten van bomen, zorgen voor een goede afwatering en het maaien van grasvelden met zijn alom aanwezige dotterbloemen.

PASTORIE ERPE

Adres: Rooseveltlaan 32 – 9420 Erpe-Mere

Openingsuren: 14.00 uur tot 17.00 uur

De pastorie, gelegen aan de Rooseveltlaan te Erpe, is een statige 18de eeuwse herenwoning. Omgeven door een ruime voor- en achtertuin en voorzien van een bakstenen inrijpoort met hek, is het een typisch voorbeeld van een landelijke pastorie.

Het huis is een vrijwel symmetrisch gebouw met 2 bouwlagen onder een zadeldak. Op het dak: een klokkenruitertje.

De gevels zijn in baksteen met een gecementeerde plint. Links en rechts van de 5 centrale traveeën zijn aanbouwen van één of twee verdiepingen. Uiterst links staat nog een vervallen drivenserre. Rechts werd een kleine garage gebouwd tussen de lage aanbouw en het vroegere koetshuis.

De ramen en deuren zijn gevat in een gecementeerde rechthoekige omlijsting. De deurlijst heeft de vorm van geblokte pilasters.

De kamers zijn gelegen links en rechts van een centrale gang, die voor- en achterdeur verbindt. Beide deuren zijn bekroond met een mooi versierd gietijzeren bovenlicht. Uit het oorspronkelijk interieur zijn nog het stucwerk en het schrijnwerk te zien.

De oorspronkelijke kern van het gebouw (het middendeel) dateert uit 1763, tijdens de ambtsperiode van pastoor Fr. Cassier. Belangrijke restauratiewerken gebeurden in de jaren 1851-'52 met subsidie van de staat en de provincie. In 1904 werd het huis opnieuw gerestaureerd en verbouwd o.l.v. de Gentse architect Henri Geirnaert (die later ook de pastorie van Vlekkem tekende). De werken zijn gerealiseerd door Camiel De Somer van Erpe.

Het klokkenruitertje werd door August De Somer van Erpe toegevoegd in 1910.

In 1924, bij de verbreding van de (toenmalige) Rommelstraat, werd de haag rondom de voortuin gerooid en de huidige muur gebouwd, samen met de Sint-Rochuskapel. Tijdens de verbouwing van 1938 werd de linker aanbouw met een verdieping verhoogd.

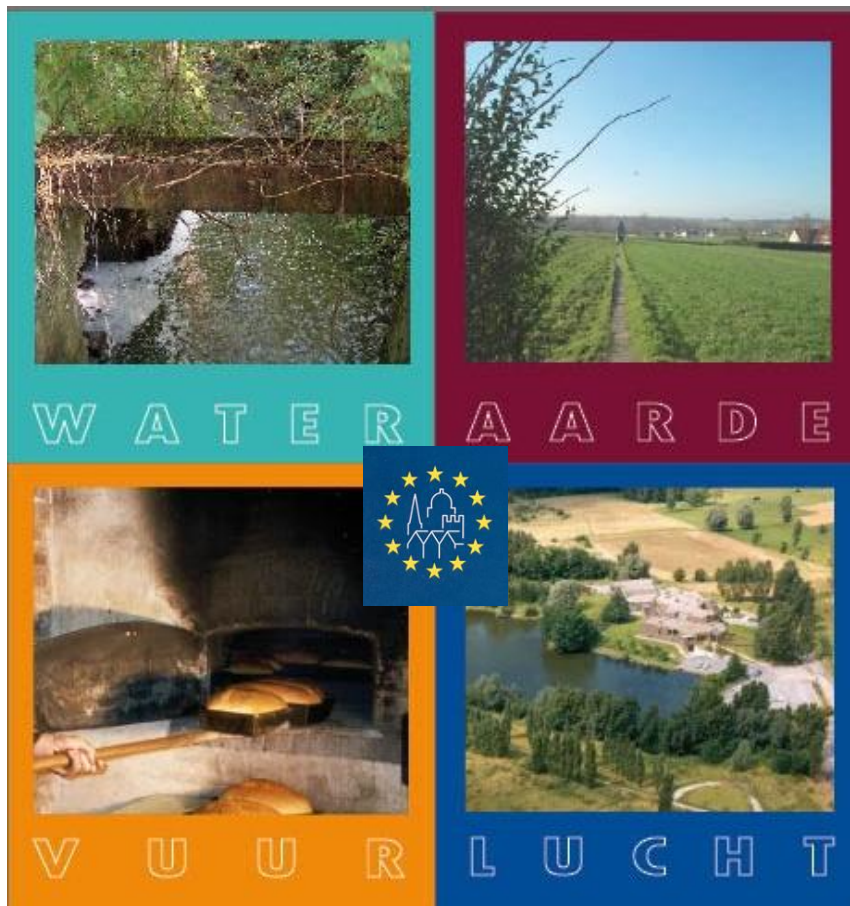
In 2003 werd het gebouw geklasseerd als monument om zijn historische en artistieke waarde. Gebouw en omgeving zijn thans aan een grondige restauratie toe.

Ter gelegenheid van Open Monumentendag 2010 wordt een selectie van de meest merkwaardige stukken uit het kerkarchief tentoongesteld.

Lut Bavay

Heemkundige Kring Erpe-Mere

Het gemeentebestuur
dankt alle mensen van harte
die aan deze editie hun steentje hebben bijgedragen!

